

محبت، تکریم و انس با خانواده با الهام از مکتب امام حسین و عاشورا

زهرا مفیدی فرد

مدرسه علمیه فاطمیه شهر خورموج، بوشهر

فراخوان مسابقه تبلیغی سبک زندگی عاشورایی .

پاییز ۱۳۹۵

موضوع: محبت، تکریم و انس با خانواده

با الهام از مکتب امام حسین و عاشورا

گردآورنده: زهرا مفیدی فرد

کد طلبگی: ۹۵۱۲۲۰۰۹۰۸

سطح: دو

مدرسه علمیه فاطمیه شهر خورموج، استان بوشهر

پاییز ۱۳۹۵

فهرست

- ۱..... چکیده:
- ۲..... مقدمه:
- ۳..... احترام به همسر
- ۴..... توجه به خواست همسر
- ۵..... عشق به خانواده
- ۷..... توجه به نیازهای فرزندان در نهاد خانواده
- ۸..... امام حسین علیه السلام غیرت ورزی و پاسداری از حریم خانواده
- ۹..... دفاع از ناموس
- ۱۰..... نمایش پاسداری از حریم خانواده
- ۱۲..... غیرت دینی یکی از ریشه های قیام عاشورا
- ۱۳..... تاکتیک نظامی برای حفظ حریم حرم
- ۱۳..... یاری طلبیدن برای دفاع از حریم خانواده
- ۱۴..... استفاده از روح غیرت برای دفاع از حریم آل الله
- ۱۶..... فهرست منابع:

چکیده:

خداوند متعال، رسول خدا (ص) و اهل بیت (ع) او را برای اهل عالم، به ویژه پیروانشان، به عنوان الگو قرار داده است. مسلمانان جهان وظیفه دارند در تمام شئون زندگی اعم از فردی، اجتماعی، سیاسی، اخلاقی و غیره به آنان اقتدا نمایند. یکی از نکات قابل توجه در سیره پیشوایان معصوم (ع) نحوه رفتار آنان با خانواده است. در این مقاله برآنیم تا با مراجعه به منابع تاریخی به گوشه هایی از سیره اخلاقی امام حسین (ع) در خانواده بپردازیم؛ هر چند به خاطر طبیعت موضوع و نیز شرایط اجتماعی، حجم شواهد و موارد برجای مانده در تاریخ، در این خصوص فراوان نیست؛ اما همین اندک نیز بسیار ارزشمند و گویاست.

خانواده در اسلام از جایگاه ویژه و بزرگی برخوردار است به این علت همراهی، همفکری و همیاری اعضای خانواده با هم و سامان بخشی اخلاق و تفکر آنها مورد توجه ائمه اطهار بوده است. سیره و سنت ائمه اطهار (ع) قبل از هر چیز هدایت و تربیت است زیرا آنان بزرگترین مربیان بشریت اند و بایستی تفسیری کامل از سیره اخلاقی و تربیتی آنها در نهاد خانه و خانواده ارائه گردد. در زندگی و سیره حضرت امام حسین (ع) سرمشقی کامل از حیات طیبه برای علاقمندان و پیروان آن حضرت وجود دارد. در این مقاله علاوه بر طرح دیدگاه های امام حسین (ع) در خصوص جایگاه مهم خانه و خانواده و تبیین سیره ی اخلاقی آن حضرت در نهاد خانواده به موضوعاتی همچون احترام به همسر، و توجه به خواست های او در زندگی، عشق به همسر و خانواده و توجه به نیازهای فرزندان به ویژه زمینه سازی برای تربیت و رشد مطلوب آنها و بروز و ظهور فضائل و رفتارهای درس آموز آن حضرت نسبت به خانواده مطرح گردیده است.

کلید واژه:

محبت و انس با خانواده ، سیره ی امام حسین (ع)، مکتب عاشورا، تکریم اهل خانواده.

مقدمه:

امام حسین (ع) به پیروی از سیره و سنت قرآنی رسول الله (صلی الله علیه و آله) به تشکیل و شکل و سامان بخشی و رشد خانواده و اهل آن اهمیت ویژه ای می دادند و خانواده سالم را به مثابه مصالح ساختمان سالم برای یک بنای ماندگار می دانستند. در دیدگاه حسینی خانواده سالم خانواده ای است که از معنویت و فرهنگ دینی، سلامت جسمی و روحی، تعالی و استواری دینی و اخلاق و روحیات عالی برخوردار است تا بتوانند فرزندی کارآمد، مستعد، عاقل، عالم، بصیر و غیرتمند، خوش رو و خوش اخلاق تربیت نماید. امام حسین (ع) خانواده را بستری برای تقوا و پرهیز از گناهان و دست یابی به محبت و مودت و آرامش قلمداد نموده و برآیند آن را تربیت فرزندی سالم و صالح دانسته، سیره قرآنی حضرت ابا عبدالله الحسین (ع) در همسرگزینی و تشکیل خانواده و تربیت فرزند و رشد اهل خانه و خانواده به سوی تعالی و کمالات عالیله الهی حکایت گر این دیدگاه و تفکر ماندگار است. دو روایت ذیل بخشی از دیدگاه امام حسین علیه السلام می باشد.

قال ابا عبدالله الحسین (ع): هر کس زبانش راستگو باشد و هر کس نیت خیر داشته باشد روزیش فراوان و هر کس با زن و بچه اش خوش رفتار باشد عمرش پربرکت می گردد. (ارشاد القلوب، ج ۱، ص ۳۲۳)

قال ابا عبدالله الحسین (ع): از خوبیها و حسنات دنیا و آخرت این است که پیوند خویشاوندی و خانوادگی برقرار و مستحکم کنی و با کسی که از تو قطع رابطه کرده پیوند برقرار نموده و صله رحم کنی و به کسی که ترا ناامید نموده ببخشی و به کسی که به تو ستم کرده درگذری (ارشاد القلوب، ص ۳۲۷)

غیرت دینی یکی از ریشه های قیام عاشورا

امام حسین "ع" و یاران غیرتمندش بر اساس غیرت دینی و دفاع از ارزش ها قیام کردند. حضرت در سخنان حماسه ای روز عاشورا خطاب به دشمنان که عزت و غیرت را زیر پا گذاشتند فرمود: "أَلَا وَإِنَّ الدَّعِيَ ابْنَ الدَّعَى قَدْ رَكَزَ بَيْنَ اثْنَتَيْنِ: بَيْنَ السَّلَّةِ وَالذِّلَّةِ؛ وَهَيْهَاتَ مِنَّا الذِّلَّةُ يَا بَنِي اللَّهِ ذَلِكَ لَنَا وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ، وَحُجُورٌ طَابَتْ وَطَهَرَتْ، وَأَنْوَفٌ حَمِيَّةٌ وَنَفُوسٌ أَيْبَةٌ مِنْ أَنْ نُؤْثَرَ طَاعَهُ اللَّئَامِ عَلَى مَصَارِعِ الْكِرَامِ؛ آگاه باشید بی نسب پسر بی نسب، مرا میان دو چیز مخیر قرار داده است: بین شمشیر (جنگیدن) و خواری. خواری از ما خانواده اهل بیت "ع" دور است و خدا آن را برای ما نمی پذیرد و نیز پیامبرش و مؤمنان و دامن های پاک و پاکیزه انسان های غیرتمند و نفس های خویشتن دار بر ما روا نمی دارند که اطاعت از فرومایگان را بر مرگ کریمانه مقدم بداریم".

حضرت در این جملات اولاً اشاره می کند که خدا و رسولش و مؤمنان از او توقع دارند که زیر بار بی غیرت ها نرود. ثانیاً به اصالت خانوادگی خویش اشاره می کند که مقتضای آن داشتن غیرت دینی و دفاع از ارزش هاست. ثالثاً با نشان دادن غیرت دینی و حفظ اصالت خانوادگی در واقع بالاترین تکریم را به خانواده خویش و شخص مادرش فاطمه زهرا "س" روا داشت. رابعاً به دیگران نیز درس غیرت دینی و تکریم از خانواده و محافظت از اصالت آن را ارائه داد.

به خاطر همین غیرت دینی بود که در جواب مروان فرمود: "مِثْلِي لَا يُبَايِعُ بِمِثْلِهِ؛ شخص غیرتمند و تربیت شده در دامن زهرا "س" همانند من هرگز با فرد بی غیرت و فاسقی چون یزید بیعت نمی کند".

در این جمله نیز راز عدم بیعت خویش با یزید را غیرت دینی و اصالت خانوادگی و محافظت از این اصالت می داند.

تاکتیک نظامی برای حفظ حریم حرم

پس از فرود آمدن به سرزمین کربلا، ۳۰ هزار نفر در مقابل ۷۲ تا صف کشیدند. امام حسین "ع" دستور داد تمام خیمه ها را در کنار تپه ای و متصل به هم نصب کنند و خیمه های بانوان را در وسط قرار دهند و اطراف آن را خندق بکنند و از آتش پر کنند مبادا دشمن از پشت سر به خیام حرم و اهل بیت "ع" حمله کند. سپس فرمود:

"قَوْمُوا فَاحْفَرُوا لَنَا حَفِيرَةً حَوْلَ مُعَسْكِرِنَا هَذَا شِبْهَ الْخَنْدَقِ وَاجْعُوا فِيهِ نَاراً حَتَّى يَكُونَ قِتَالُ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ مِنْ وَجْهِ وَاحِدٍ فَإِنَّهُمْ لَوْ قَاتَلُونَا وَشَغَلْنَا بِحَرْبِهِمْ لَضَاعَتِ الْحَرَمُ؛ به پا خیزید و اطراف لشکریان (و خیمه ها) شبیه خندق حفر کنید و داخل گودال را از آتش پر کنید تا جنگ ما با آن ها از یک طرف باشد، زیرا اگر آن ها با ما درگیر شوند و ما نیز مشغول جنگ با آن ها شویم، اهل حرم در امنیت نیستند و مورد حمله قرار می گیرند. حضرت تصریح می کند که این تاکتیک نظامی برای حفظ و پاسداری از حریم خانواده است تا با آغاز جنگ، حق پاسداری از حریم آنان ضایع نشود و در اوج جنگ نیز حق خانواده نادیده گرفته نشود.

یاری طلبیدن برای دفاع از حریم خانواده

حضرت تا آن جا که توان داشت خود از حریم خانواده خویش دفاع کرد و در حال ناتوانی از دیگران درخواست کمک کرد تا ندای او در تاریخ بماند که برای حفظ پاسداری حریم خانواده خویش از هیچ تلاشی فروگذار نکرد.

"هَلْ مِنْ رَاحِمٍ يَرْحَمُ آلَ الرَّسُولِ الْمُحَنَّنِ هَلْ مِنْ نَاصِرٍ يَنْصُرُ الذَّرِيَّةَ الْأَطْهَارَ هَلْ مِنْ بَحِيرٍ لِابْنَاءِ الْبَتُولِ، هَلْ مِنْ ذَابٍّ يَذُبُّ عَنِ حَرَمِ الرَّسُولِ؛ آیا رحم کننده ای هست که به خاندان پیامبر "ص" برگزیده ترحم کند؟ آیا یاری کننده ای هست که فرزندان پیامبر "ص" را یاری دهد؟ آیا کسی هست که به فریار فرزندان [زهران] بتول برسد؟ آیا دفاع کننده ای هست که از خانواده رسول خدا "ص" دفاع کند".

این استغاثه امام در دل دشمن اثر نگذاشت، از این رو امام "ع" مقابل اجساد مطهر یارانش آمد و فرمود: "ای حبیب بن مظاهر و ای زهیر بن قین! و ای مسلم بن عوسجه! ای دلیران و ای سوارکاران روز کارزار! چرا شما

را ندا می کنم کلام مرا نمی شنوید؟ چرا شما را فرا می خوانم و جواب نمی دهید! شما خفته اید و من امیدوارم سر از خاک بردارید: "فَهَذِهِ نِسَاءُ الرَّسُولِ فَقَدْ عَلَاهُنَّ مِنْ بَعْدِكُمُ النَّحُولُ فَقُومُوا عَنْ نَوْمِكُمْ، أَيُّهَا الْكِرَامُ، وَادْفَعُوا عَنْ آلِ الرَّسُولِ الصَّفَاةَ اللَّثَامَ؛ پس اینان زنان آل رسولند که پس از شما یاوری ندارند. از خواب برخیزید ای کریمان و در برابر این عاصیان پست از آل رسول دفاع کنید".

و حتی هنگام آوردن قنداقه علی اصغر تلاش کرد از دشمن برای نجات او آب درخواست کند و در همان حال نیز برای یاری از حریم خانواده از آزاداندیشان و غیرتمندان کمک خواست "آیا حق طلبی هست که به ما کمک کند؟ آیا کسی هست که از قیامت بترسد و از ما دفاع کند؟ آیا کسی در بین شما هست که آبی برای این طفل بیاورد؟ او طاقت تشنگی را ندارد)".

استفاده از روح غیرت برای دفاع از حریم آل الله

در لحظه های خون رنگ غروب عاشورا که پیکر خونین امام حسین "ع" در میان گودال قتلگاه بی رمق افتاده و خورشید امامت در خون نشسته بود، آل درنده خوی ابوسفیان به سوی خیمه ها امام یورش آوردند. ناگاه صدای گریه کودکان و ناله زنان به گوش امام "ع" رسید. غیرت الله به جوش آمد و به زحمت روی زانو برخاست و خطاب به آنان فرمود: "وَيْلَكُمْ يَا شَيْعَةَ آلِ أَبِي سُفْيَانَ إِنَّ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ دِينٌ وَ كُنْتُمْ لَا تَخَافُونَ الْمَعَادَ فَكُونُوا أحراراً فِي دُنْيَاكُمْ وَ ارْجِعُوا إِلَى أَحْسَابِكُمْ إِنَّ كُنْتُمْ عَرَبًا كَمَا تَزْعُمُونَ (۱۹) : وای بر شما ای پیروان آل ابی سفیان! اگر اگر دین ندارید و از قیامت نمی ترسید، لااقل آزادمرد باشید و چنان که گمان می کنید از قوم عرب هستید (اعراب دارای غیرت بودند)، به گذشته خود رجوع کنید. شمر جلو آمد و گفت: ای پسر فاطمه چه می گویی؟

حضرت فرمود: "أَنَا الَّذِي أَقَاتِلُكُمْ وَ تَقَاتِلُونِي وَ النِّسَاءُ لَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ فَا مَنَعُوا عُنَانَكُمْ عَنِ التَّعَرُّضِ لِحَرَمِي مَا دُمْتُ حَيًّا (۲۰) : این منم که با شما می جنگم و شما هم با من مبارزه می کنید. زنان را گناهی نیست، پس متجاوزان و ستمگران و جاهلان خود را مادام که زنده ام از خیمه گاه من بازدارید".

استاد مطهری در این زمینه می گوید: "گفتند حسین مردی است غیور، غیره الله است که محال است جان در بدنش باشد و بتواند تحمل کند که در حیات او به خیام حرمش ریخته اند. آزمایش زنده بودن یا زنده نبودن حسین "ع" این بود که ناگاه لشکر به خیام حرم اباعبدالله "ع" هجوم آورد. حضرت احساس کرد که بنای هجوم دارند. با زحمت روی کنده های زانو به پا ایستاد. ظاهراً با تکیه دادن به شمشیر خود، فریاد مردانه اش در آن وادی بلند شد. ای خود فروختگان به آل ابی سفیان! شما با من می جنگید و من با شما. زن و بچه چه تقصیری دارند؟

فهرست منابع:

*قرآن

*نهج البلاغه

- ۱ - ازدواج و خانواده، اثر مرکز فرهنگ و معارف قرآن، ص ۳ تا ۱۰
- ۲ - کلمات الامام حسین (ع)، ص ۴۴۷، فرهنگ سخنان امام حسین (ع)، حدیث ۸.
- ۳ - اعیان الشیعه، ج ۶، ص ۴۴۹، اعلام النساء المومنات، ص ۳۴۷، منتهی الامال، ج ۱، ص ۳۳۵.
- ۴ - الکافی، ج ۶، ص ۴۷۶.
- ۵ - کافی، ج ۶، ص ۴۷۵، ح ۱.
- ۶ - موسوعه کلمات الامام الحسین (ع)،
- ۷ - حسینی دشتی، سید مصطفی، معارف و معاریف، دایره المعارف جامع اسلامی، تهران: موسسه فرهنگی آرایه، چاپ اول، ۱۳۸۵ ش، ج ۴،
- ۸ - فرهنگ سخنان امام حسین "ع"، محمد دشتی، مؤسسه انتشارات مشهور، قم، چاپ سوم، ۱۳۸۱ ش،